

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Diaarinumero: VN/30129/2025

Finanssiala ry:n lausunto asetukseen poikkeusolojen vakuutustakuusta

Valtion antaman vakuutustakuun tarkoituksena on turvata väestön ja talouselämän huoltovarmuudelle keskeisten kuljetusten jatkuminen poikkeusoloissa silloin, kun riittäviä jälleenvakuutuksia ei ole saatavilla. Finanssiala ry (FA) pitää tärkeänä, että sääntely toimii myös käytännössä. Voimassa oleva laki ja nyt lausunnolla oleva asetulusonnos eivät valitettavasti ota riittävästi huomioon vakuutusmarkkinoiden keskeisiä toimintaperiaatteita ja sääntelyä tulisikin jatkossa muuttaa merkittävästi.

Poikkeusolojen vakuutustakuuta ei tule nähdä tukena vakuutusyhtiöille, vaan osana laajempaa talouden ja huoltovarmuuden turvaamista. Kaupalliset vakuutusmarkkinat voivat häiriötilanteissa tukea huoltovarmuutta tarjoamalla riskien arviointi-, hinnoittelu-, vahingonhoito- ja maksuliikennepalveluja. FA pitää poikkeusolojen vakuutustakuujärjestelmän ongelmana pääasiassa sitä, että vakuutustakuu edellyttää yksittäistapauksellista harkintaa ja vakuutusyhtiöiltä hyvin yksityiskohtaista selvitystä takuun saamiseksi. Sotatilan kaltaisissa poikkeusoloissa jälleenvakuutussuoja päättyy nopeasti, ja kankea korvaava menettely estää järjestelmän toimivuuden.

Poikkeusolojen vakuutustakuun toteuttaminen nyt esitettynä yksittäistapauksiin liittyvänä hakemusmenettelynä muodostuisi Huoltovarmuuskeskuksen vesikuljetuspoolin 3/2025 pidetyn vakuutustakuuharjoituksenkin mukaan huomattavan hitaaksi. Prosessi poikkeaa myös täysin siitä, miten vakuutuksia normaalissa liiketoiminnassa myönnetään. Käytännössä kriisitilanteessa jälleenvakuutussuoja katkeaa kaikelta toiminnalta tietyllä maantieteellisellä alueella tai esimerkiksi kaikelta kuljetustoiminnalta tietyllä merialueella, ja tämän jälkeen ensivakuutusehdot muutetaan vastaamaan näitä rajoitteita portfoliotasolla.

Jälleenvakuutusratkaisut tehdään tyypillisesti portfolioittain, eikä esimerkiksi ole tapana jälleenvakuuttaa/vakuuttaa yksittäisiä kuljetuksia, vaan yksittäisen yrityksen kaikki kuljetustoiminta kerralla. Poikkeusolojen vakuutustakuu ei ole yhteensovitettavissa tilanteeseen, jossa jälleenvakuutussuoja menetetään portfoliotasolla, mutta takuu on saatavissa käytännössä yksittäistapauksellisiin kriteerit täyttäviin riskeihin. Tällaisessa tilanteessa on todennäköistä, että vakuutusyhtiöt päätyvät rajoittamaan vakuutuksen kattavuuden vastaamaan saatavaa jälleenvakuutusta sen sijaan, että hakisivat takuuta.

Vakuutusyhtiöiden näkökulmasta olisi keskeistä pystyä tunnistamaan mahdollisimman helposti riskit, joille vakuutustakuu on myönnettävissä, jotta yhtiöt voisivat tuottaa tarvittavat perusliiketoimintalogiikasta poikkeavat vakuutusratkaisut kohtuullisella vaivannäöllä. Hankaluudet tässä prosessissa heikentävät mahdollisuutta löytää ensivakuuttaja, joka hakisi vakuutustakuuta jälleenvakuutussuojan puuttuessa. Vakuutusyhtiöt eivät välttämättä ryhdy tunnistamaan yksittäisiä tarpeita ja työstämään niihin liittyvää raskasta

28.11.2025

Redsven Mona

lisätietotarvetta. Vakuutusyhtiön kannalta yksinkertaisempi ratkaisu on kieltäytyä kattamasta riskiä.

FA katsoo, että asetusluonnoksessa on useita prosessia hidastavia kohtia. Esimerkiksi 1 §:n 1 momentin 9) kohdassa edellytetään, että vakuutustakuun hakija toimittaa asiakirjat, joista selviää jälleenvakuutuksen päättymisen tai selvityksen siitä, ettei asianmukaista jälleenvakuutussuojaa ole tarjolla. Jälleenvakuutusten loppumista ei ole tarpeen joutua todistelemaan, koska lähtökohtaisesti sotatilan kaltaisissa poikkeusoloissa mikään jälleenvakuutussuoja ei ole voimassa. Myöskään tieto viimeksi voimassa olleen jälleenvakuutuksen maksusta ei ole relevantti, koska se ei vastaa uutta sotariskiä.

Lisäksi asetuksen 1 §:n 1 momentin kohdissa 5) ja 6) on yksilöity tarvittavia tietoja, kun vakuutustakuun kohteena on Suomeen tuotava tai Suomesta vietävä tavara. Asetusluonnoksessa ei ole otettu riittävällä tavalla huomioon, että vakuutustakuun kohteena voi olla tavaran lisäksi myös esimerkiksi kauppa-alus tai muu tavaraa kuljettava kulkuväline.

Vakuutustakuun hakeminen ja siihen vaadittavat selvitykset ja prosessi tulisi tehdä mahdollisimman joustavaksi, jotta ensivakuuttaja näille riskeille löytyisi. Tällaisenaan poikkeusolojen vakuutustakuujärjestelmä ei riitä takaamaan kuljetusten huoltovarmuutta poikkeustilanteissa, koska on hyvin mahdollista ja ainakin sotatilan kaltaisissa oloissa todennäköistä, ettei vakuutustakuuhakemuksia tule lainkaan.

FINANSSIALA RY

Hannu Ijäs